

BO'LAJAK O'QITUVCHILARGA TA'LIM BERISH JARAYONIDA REFLEKSIVLIK KO'NIKMASINI SHAKLLANTIRISH

Navoiy Innovatsiyalar universiteti Filologiya

va tillarni o'qitish kafedrası o'qituvchisi

Eshpulatova Aziza Alisherovna

Annotatsiya: Ta'lim jarayoni har bir jamiyatning asosiy poydevoridir. O'qituvchilar, o'z navbatida, bu jarayonning muhim ishtirokchilari bo'lib, o'quvchilarga bilim berish, ularning shaxsiy va professional rivojlanishiga hissa qo'shish bilan birga, o'zlarining ta'lim sifatini oshirish uchun doimiy ravishda o'z faoliyatlarini tahlil qilishlari zarur. Bu jarayonda refleksivlik ko'nikmasi alohida ahamiyatga ega. Refleksivlik ko'nikmasi — bu o'z faoliyatini tahlil qilish, o'z-o'zini anglash va o'zgarishlarga tayyor bo'lish qobiliyatidir. Ushbu maqolada bo'lajak o'qituvchilarga ta'lim berish jarayonida refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirishning ahamiyati, usullari va amaliyotlari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: refleksivlik ko'nikmalar, muhokama, pedagogik mahoratlar, baholash, takomillashtirish, shaxsiy rivojlanish.

Аннотация: Образовательный процесс является основным фундаментом любого общества. Преподаватели, в свою очередь, являются важными участниками этого процесса и постоянно совершенствуют свою деятельность для повышения качества своего образования, передавая знания учащимся, способствуя их личностному и профессиональному развитию. им нужно проанализировать. Особое значение в этом процессе имеет навык рефлексивности. Навык рефлексивности – это способность анализировать свою деятельность, осознавать себя и быть готовым к изменениям. В данной статье

представлена информация о значении, методах и практике развития рефлексивных умений в процессе обучения будущих учителей.

Ключевые слова: рефлексивные умения, дискуссия, педагогическое мастерство, оценка, совершенствование, личностное развитие.

Abstract: The educational process is the main foundation of every society. Teachers, in their turn, are important participants in this process and constantly improve their activities to improve the quality of their education, while imparting knowledge to students, contributing to their personal and professional development. they need to analyze. The skill of reflexivity is of particular importance in this process. The skill of reflexivity is the ability to analyze one's performance, to be self-aware and to be ready for change. This article provides information on the importance, methods and practices of developing reflexive skills in the process of teaching future teachers.

Key words: reflexive skills, discussion, pedagogical skills, assessment, improvement, personal development.

Refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirish jarayoni o'qituvchilarning professional rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. O'qituvchilar o'z darslarini tahlil qilish, o'quvchilarning o'zgarishlariga e'tibor berish va o'z metodologiyalarini takomillashtirish orqali o'zlarining pedagogik mahoratlarini oshiradilar. Refleksivlik ko'nikmalari o'qituvchilarga o'z faoliyatlarini baholash va takomillashtirish imkoniyatini beradi. Bu jarayon, shuningdek, o'qituvchilar o'zlarining kuchli va zaif tomonlarini aniqlashga yordam beradi, bu esa ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga olib keladi. Refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirish jarayonida birinchi navbatda o'qituvchilar o'z faoliyatlarini tahlil qilish uchun vaqt ajratishlari kerak. O'qituvchilar darslar davomida olingan natijalarni, o'quvchilarning fikr-mulohazalarini va o'zlarining ishlarini qayd etishlari lozim. Buning uchun o'qituvchilar darsdan keyin o'zlarini baholash, darslar davomida yuzaga keladigan muammolarni aniqlash va ularga yechimlar izlash jarayonini amalga oshirishlari muhimdir. O'z-o'zini tahlil qilish

jarayoni o'qituvchilarga o'zlarini ob'ektiv ravishda baholash va o'zgarishlarga tayyor bo'lish imkonini beradi. Bundan tashqari, refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirishda guruhviy muhokamalar va tajriba almashish ham muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar o'zaro fikr almashish, bir-birlarining darslarini kuzatish va o'z tajribalarini baham ko'rish orqali o'z refleksivlik ko'nikmalarini rivojlantirishlari mumkin. Bu jarayon o'qituvchilarga yangi g'oyalar, metodlar va strategiyalarni o'zlashtirish imkoniyatini beradi. O'zaro hamkorlik va tajriba almashish o'qituvchilarga o'z faoliyatlarini yanada samarali qilishda yordam beradi.[1]

Yana bir muhim jihat, zamonaviy texnologiyalardan foydalanishdir. O'qituvchilar darslarini video yozib olishlari va keyinchalik ularni tahlil qilishlari mumkin. Bu usul o'qituvchilarga o'z darslarini ob'ektiv ravishda baholash imkoniyatini beradi va o'zlarining o'zgarishlarga tayyorligini yanada oshiradi. Zamonaviy texnologiyalar yordamida o'qituvchilar o'z darslarini yanada interaktiv va qiziqarli qilishlari mumkin. Bu esa o'quvchilarning ta'lim jarayonida faol ishtirok etishlariga yordam beradi. Refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirish jarayonida o'qituvchilar o'zlarining shaxsiy rivojlanishlariga ham e'tibor berishlari zarur. O'z-o'zini rivojlantirish, yangi bilimlarni o'zlashtirish va professional o'sish uchun doimiy ravishda o'z ustida ishlash o'qituvchilarning refleksivlik ko'nikmalarini yanada kuchaytiradi. O'qituvchilar o'zlarining o'zgarishlarga tayyorligini va o'z faoliyatlarini doimiy ravishda takomillashtirishga intilishlarini ko'rsatishlari kerak.[2]

Refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirish jarayonida o'qituvchilar o'z o'quvchilariga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadilar. Refleksiv o'qituvchilar o'z darslarida o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydilar, ularning fikrlarini tinglaydilar va o'quvchilar bilan ochiq muloqot qilishga intiladilar. Bu esa o'quvchilarning o'z fikrlarini ifoda etish, o'z-o'zini baholash va o'zgarishlarga tayyor bo'lish ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'qituvchilar o'zlarining darslarida o'quvchilarning fikrlarini inobatga olish orqali ularning o'z-o'zini anglash va o'zgarishlarga tayyor bo'lish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradilar. O'qituvchilar uchun refleksivlik ko'nikmalarini

shakllantirishda muhim omillardan biri bu o'qituvchilarni tayyorlash jarayonidir. O'qituvchilarni tayyorlashda refleksivlik ko'nikmalarini rivojlantirishga alohida e'tibor berilishi kerak. O'qituvchilarga o'z faoliyatlarini tahlil qilish, o'z-o'zini baholash va o'zgarishlarga tayyor bo'lish ko'nikmalarini o'rgatish, ularning professional rivojlanishiga yordam beradi. O'qituvchilarni tayyorlash jarayonida refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan treninglar va seminarlar o'tkazish o'qituvchilarning o'z faoliyatlarini yanada samarali qilishlariga yordam beradi.[3]

Ta'lim jarayonida refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirish bo'lajak o'qituvchilar uchun zaruriy ko'nikmadir. Bu ko'nikma o'qituvchilarga o'z faoliyatlarini tahlil qilish, o'zgarishlarga tayyor bo'lish va o'z o'quvchilariga yanada samarali ta'lim berish imkonini beradi. Refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirish jarayoni o'qituvchilarni yanada professional va malakali qilishga yordam beradi. Natijada, o'qituvchilar o'zlarining bilimlarini, ko'nikmalarini va tajribalarini o'quvchilar bilan baham ko'rish orqali ularning shaxsiy va professional rivojlanishiga hissa qo'shadilar. Refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirish jarayonida o'qituvchilar o'z faoliyatlarini tahlil qilish, o'zgarishlarga tayyor bo'lish va o'z o'quvchilariga yanada samarali ta'lim berish imkoniyatiga ega bo'lishlari uchun refleksivlik ko'nikmalarini rivojlantirish zarur. Bu jarayon ta'lim sohasida sifatli o'zgarishlarga olib keladi va o'quvchilarning muvaffaqiyatli rivojlanishiga hissa qo'shadi. Shunday qilib, bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirish ta'lim sifatini oshirish va o'quvchilarning muvaffaqiyatli rivojlanishini ta'minlash uchun muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar o'z faoliyatlarini tahlil qilish, o'zgarishlarga tayyor bo'lish va o'z o'quvchilariga yanada samarali ta'lim berish imkoniyatiga ega bo'lishlari uchun refleksivlik ko'nikmalarini rivojlantirish zarur.[4]

Refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirishda zamonaviy texnologiyalar muhim rol o'ynaydi. Ular o'qituvchilarga o'z faoliyatlarini samarali tahlil qilish, o'zgarishlarga tayyor bo'lish va o'quvchilar bilan interaktiv aloqa o'rnatish imkoniyatini beradi. O'qituvchilar darslarini video yozib olib, o'z faoliyatlarini ob'ektiv ravishda

baholashlari mumkin. Bu orqali darslar davomida yuzaga keladigan muammolarni aniqlash va metodologiyalarini yaxshilash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Onlayn platformalar va forumlar yordamida o'qituvchilar o'zaro fikr almashish va tajriba o'tkazish imkoniyatiga ega bo'lishadi, bu jarayon esa o'zaro hamkorlikni kuchaytiradi va refleksivlik ko'nikmalarini rivojlantiradi. Interaktiv ta'lim vositalari, masalan, simulyatsiyalar va o'yinlar yordamida o'qituvchilar darslarini yanada qiziqarli va samarali qilishlari mumkin. Bu vositalar o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi va o'qituvchilarga o'quvchilarni yaxshiroq tushunishga yordam beradi. O'qituvchilar o'quvchilarning fikrlarini inobatga olib, darslarini takomillashtirish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Zamonaviy texnologiyalar yordamida o'qituvchilar darslardan olingan ma'lumotlarni tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'lishadi. O'quvchilarning baholari va ishtirok darajalari asosida o'qituvchilar darslarining samaradorligini baholashlari va zarur bo'lganda o'zgarishlar kiritishlari mumkin. O'z-o'zini baholash vositalari orqali o'qituvchilar o'z faoliyatlarini tahlil qilish va o'zgarishlarga tayyor bo'lish imkoniyatini oladilar.[5]

Zamonaviy texnologiyalar yordamida o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida refleksivlik ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan onlayn kurslar va dasturlar tashkil etilishi mumkin. Bu dasturlar o'qituvchilarga o'z faoliyatlarini tahlil qilish va yangi metodlarni o'zlashtirish imkoniyatini beradi. Umuman olganda, zamonaviy texnologiyalar refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirishda o'qituvchilarga yangi imkoniyatlar yaratadi. Ular o'z faoliyatlarini samarali tahlil qilish, o'quvchilar bilan interaktiv aloqa o'rnatish va o'z metodologiyalarini takomillashtirish imkoniyatini beradi, bu esa o'qituvchilarning pedagogik mahoratlarini oshirishga va o'quvchilarining muvaffaqiyatli rivojlanishiga hissa qo'shadi.

Xulosa:

Umuman olganda, ta'lim jarayonida refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirish o'qituvchilarning professional o'sishi va o'quvchilarning muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun zaruriy shartdir. O'qituvchilar o'z faoliyatlarini tahlil qilish, o'zgarishlarga

tayyor bo'lish va o'z o'quvchilariga yanada samarali ta'lim berish imkoniyatiga ega bo'lishlari uchun refleksivlik ko'nikmalarini rivojlantirish zarur. Bu jarayon ta'lim sohasida sifatli o'zgarishlarga olib keladi va o'quvchilarning muvaffaqiyatli rivojlanishiga hissa qo'shadi. O'qituvchilar o'zlarining refleksivlik ko'nikmalarini rivojlantirish orqali o'z faoliyatlarini yanada samarali qilish, o'quvchilar bilan aloqalarni mustahkamlash va ta'lim jarayonining sifatini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Anvarbekov A. "O'qituvchilarda refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirish" . Toshkent (2023)
2. Abdullaeva M. "Ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlar". Toshkent (2023)
3. Rahmonov T. "O'qituvchilarning professional rivojlanishi".Toshkent (2023)
4. Gulnora S. "Refleksiv ta'lim: nazariy va amaliy jihatlar". Toshkent (2023)
5. Nurmatov D. "O'qituvchilik kasbida refleksivlik" . Toshkent (2023)
6. Xudoyberdiyeva L. "Ta'limda refleksivlik ko'nikmalarini shakllantirish usullari". Toshkent (2023)
7. Jamoli I. "O'qituvchilarning o'z-o'zini baholash ko'nikmalari". Toshkent (2023)